

Razvoj studija sestrinstva na Sveučilištu Sjever

Development of Nursing study at the University North

Marijana Neuberger

Sveučilište Sjever, Odjel za sestrinstvo, Ulica 104. brigade 3, 42 000 Varaždin, Republika Hrvatska

Received November 6th 2021;

Accepted November 29th 2021;

Autor za korespondenciju/Corresponding author: *Doc.dr.sc. Marijana Neuberger, pročelnica Odjela za sestrinstvo, Sveučilište Sjever, Odjel za sestrinstvo, Ulica 104. brigade 3, 42 000 Varaždin, Republika Hrvatska, e-mail: marijana.neuberger@unin.hr*

Razvoj akademskog obrazovanja medicinskih sestara i tehničara na sjeveru Republike Hrvatske započinje osnivanjem Veleučilišta u Varaždinu u sklopu kojeg je akademske godine 2009./2010. otvoren preddiplomski stručni studij sestrinstva. Iznimno velik interes za upis već prve akademske godine pokazao je važnost otvaranja navedenog studija s obzirom na to da je za medicinske sestre i tehničare iz sjevernog i sjeverozapadnog dijela Hrvatske najbliži preddiplomski studij sestrinstva bio tek u gradu Zagrebu. Otvaranje navedenog studija strateška je odluka provedena sukladno potrebama lokalnog gospodarstva i tržišta te s ciljem poticanja razvoja i unapređenja sestrinstva. Osim što je medicinskim sestrama i tehničarima s ovog područja Hrvatske omogućeno obrazovanje na visokoškolskoj razini, studij od početka privlači i studente iz svih drugih dijelova Hrvatske. Akademske godine 2009./2010. upisano je 8 studenata iz Grada Zagreba i Zagrebačke županije – 1 student iz Osječko-baranjske županije, 3 studenta iz Vukovarsko-srijemske i 5 iz Virovitičko-podravne županije, 3 iz Požeško-slavonske županije, 5 iz Bjelovarsko-bilogorske županije, 7 studenata iz Koprivničko-križevačke županije te 2 iz Krapinsko-zagorske županije. Ostali studenti bili su iz Varaždinske i Međimurske županije. Trenutno je od ukupno 537 studenata upisanih na preddiplomski studij, njih 210 iz drugih županija Republike Hrvatske.

Spajanjem Medijskog sveučilišta u Koprivnici i Veleučilišta u Varaždinu nastaje Sveučilište Sjever. Godine 2015. donošenjem Zakona o prijenosu osnivačkih prava nad Sveučilištem Sjever na Republiku Hrvatsku¹ Sveučilište Sjever postaje osmo javno sveučilište u Republici Hrvatskoj. Iste je godine započeo s radom Odjel za biomedicinske znanosti, a kasnije Odjel za sestrinstvo na kojem se izvodi preddiplomski stručni studij sestrinstva te od akademske godine 2018./2019. i sveučilišni diplomski studij sestrinstva – menadžment u sestrinstvu. U pripremi je i specijalističko

usavršavanje prvostupnika/prvostupnica sestrinstva u djelatnosti hitne medicine.

Izgradnja studijskog programa kakav je vidljiv danas zahtjevan je zadatak. Povijest sestrinstva na Sveučilištu Sjever (tadašnjem Veleučilištu u Varaždinu) započela je zahvaljujući radu, upornosti i entuzijazmu tek nekoliko nastavnika. U prvom redu izniman je doprinos prvog pročelnika Odjela za sestrinstvo, prof. dr. sc. Gorana Kozine, zatim sadašnje pročelnice Odjela, doc. dr. sc. Marijane Neuberger, dr. sc. Jurice Veroneka, prof. v. š., te doc. dr. sc. Natalije Uršulin Trstenjak kao prvih zaposlenika Odjela. Na samom početku studij se odvijao u predavaonicama na šest različitih lokacija, a u vježbovnu nastavu bilo je uključeno tek dvadeset mentora vježbovne nastave iz Opće bolnice Varaždin i Županijske bolnice Čakovec. Godine 2010. i 2011.

SLIKA 1. Nekada zgrada vojarnе, danas zgrada Sveučilišta Sjever

¹ Zakon o prijenosu osnivačkih prava nad Sveučilištem Sjever na Republiku Hrvatsku, NN 64/15.

kao prve mentorice vježbovne nastave izabrane su: Ana Antonović, Nada Brlek, Dijana Farkaš, Željka Gajski, Nevenka Horvat, Miljenka Igrec, Nada Jalšić, Božena Kapitarić, Štefanija Knok, Barbara Kolac, Bojana Preložnjak, Patricija Križanec, Tanja Krnjak, Ksenija Kukec, Snježana Puzak, Đurđa Rajher, Nataša Rašperger, Božena Škvorc, Vera Višnjic i Ljiljana Zekić. Danas se nastava izvodi u suvremeno opremljenoj zgradi na jednoj lokaciji u Varaždinu. Vježbovna se nastava izvodi u više od dvadeset suradnih ustanova, a u koju je uključeno više od 300 izabranih mentora vježbovne nastave. Također, za obrazovanje medicinskih sestara važan je podatak da 60 % nastave izvode stalno zaposleni djelatnici od kojih je dvanaestero magistara/magistri sestrinstva koji izvode nastavu iz skupine predmeta zdravstvenih njega. Među njima, pet djelatnika steklo je titulu doktora znanosti, a trenutno su još četiri djelatnika na doktorskom studiju.

Temeljna svrha preddiplomskog stručnog studija sestrinstva jest edukacija prvostupnika/prvostupnica sestrinstva čije su izlazne kompetencije u skladu sa zahtjevima Europske unije. Studij traje 6 semestara, čime se stječe 180 ECTS bodova te se nakon završetka studija stječe naziv stručni prvostupnik / stručna prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) sestrinstva (bacc. med. techn.). Otvaranjem sveučilišnog diplomskog studija Sestrinstvo – menadžment u sestrinstvu, omogućeno je vertikalno obrazovanje prvostupnika/prvostupnica sestrinstva na Sveučilištu Sjever. Sveučilišni diplomski studij Sestrinstvo – menadžment u sestrinstvu doprinosi razvoju važnih kompetencija za poboljšanje kvalitete sestrinske skrbi i zdravstvene skrbi u cijelosti. Cilj ovog studijskog programa jest kod polaznika razviti ključne vještine magistra/magistri sestrinstva za područje menadžmenta: učinkovitu komunikaciju, rješavanje sukoba, uspješno delegiranje, održavanje timova, upravljanje stresom te upravljanje ljudskim potencijalima. Studenti ujedno produbljuju svoja teorijska znanja o kliničkoj praksi te usavršavaju procjenjivanje i problemsko rješavanje kliničkih slučajeva što dovodi do većeg kritičkog promišljanja u svakodnevnom kliničkom radu. Također, polaznici razvijaju vještine neophodne za primjenu postupaka koji se temelje na znanstvenim dokazima, odnosno praksi utemeljenoj na dokazima (*evidence-based practice*). Studij traje 4 semestra, čime se stječe 120 ECTS bodova, a nakon završetka studija stječe se titula magistar/ra sestrinstva.

I preddiplomski i diplomski studij izvode se kao redovni ili izvanredni studiji. Nastava preddiplomskog i diplomskog studija sestrinstva provodi se kontaktno na visokoškolskoj ustanovi predavanjima, seminarima i predkliničkim vježbama u kabinetima zdravstvenih njega koji simuliraju stvarne kliničke uvjete. Trenutno su opremljena tri takva kabineta sa sofisticiranom opremom te dva kabineta za provođenje biomedicinskih istraživanja u kojima studenti zajedno s mentorima provode istraživački rad u laboratoriju. Vježbovna nastava odvija se u OB-u Varaždin, ŽB-u Čakovec, OB-u „Tomislav Bardek“ Koprivnica, KB-u Dubrava, KBC-u Zagreb, OB-u Zabok i bolnici hrvatskih veterana, Bolnici Sv. Katarina, Dječjoj bolnici Srebrnjak, Klinici za psihijatriju Vrapče, Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice, Zavodu za hitnu medicinu

SLIKA 2. Promocija studenata preddiplomskog studija sestrinstva

Varaždinske županije te u domovima zdravlja Varaždinske, Koprivničko-križevačke, Krapinsko-zagorske i Međimurske županije. Osim u zdravstvenim ustanovama, vježbovna se nastava provodi i u socijalnim ustanovama, odnosno u domovima za starije i nemoćne, dječjim vrtićima, Centru za pružanje usluga u zajednici Varaždin, Centru za odgoj i obrazovanje „Tomislav Špoljar“ te brojnim udrugama poput Udruga žena oboljelih od bolesti dojke Varaždin, ILCO Society Varaždin, Društvo distrofičara, invalida cerebralne i dječje paralize i ostalih tjelesnih invalida Grada Varaždina, Udruga „Sunce“. Uz navedenu kontaktnu nastavu, studentima se pruža i mogućnost učenja na daljinu pomoću platforme Merlin.

Nastavu na oba studija provode stručnjaci iz realnog sektora zdravstva i znanosti. Većina njih dugogodišnji su suradnici Odjela za sestrinstvo i priznati stručnjaci iz svog područja. Također, u nastavi sudjeluju i gostujući predavači iz Hrvatske i inozemstva koji donose aktualne teme te različita gledišta iz svog područja rada.

Vježbovnu nastavu u zdravstvenim i socijalnim ustanovama provode mentori vježbovne nastave koji su u navedeno zvanje izabrani prema Pravilniku o izboru mentora vježbovne

SLIKA 3. Kabinet za vježbovnu nastavu

nastave Sveučilišta Sjever. Studenti na vježbovnoj nastavi nose unificiranu radnozaštitnu odjeću s logom Sveučilišta Sjever, vode Dnevnik individualnog rada studenata tijekom kliničkog mentoriranja te obavljaju vježbovnu nastavu skladno Pravilniku o izgledu i ponašanju studenata sestrištva na vježbovnoj nastavi Sveučilišta Sjever. Mentori na vježbovnoj nastavi evidentiraju realizirane tematske cjeline i obveznosti studenata u Knjižicu za individualno praćenje studenata.

U svrhu unaprjeđivanja nastavnog procesa na Odjelu za sestrištvo, semestralno se provodi ocjenjivanje rada nastavnika te ocjenjivanje mentora vježbovne nastave putem anonimne ankete koju ispunjavaju studenti.

Studenti i nastavnici na Odjelu za sestrištvo njeguju međunarodnu suradnju u sklopu Erasmus + i drugih programa. Do sada su ostvarene brojne dolazne i odlazne mobilnosti. Tako su nastavnici i studenti u više navrata sudjelovali u razmjeni s: Fakultetom za zdravstvene vede Novo mesto, Fakultetom za zdravstvene in socialne vede Slovenj Gradec, Krosno State College u Poljskoj. Iznimno vrijednim smatramo Erasmus razmjenu i obavljanje stručne prakse studenata u zdravstvenim ustanovama u Velikoj Britaniji, Sloveniji i Poljskoj. Doc. dr. sc. Ivana Živoder boravila je i održala nastavu na Sveučilištu Laurea u Helsinkiju te prenijela na naše Sveučilište primjere dobre prakse i nove načine poučavanja.

Ono čime se Odjel za sestrištvo može pohvaliti jest uključivanje studenata u brojne volonterske aktivnosti te aktivnosti za promociju studija sestrištva od kojih je važno izdvojiti volontiranje studenata na masovnom cijepljenju protiv SARS-CoV 2 u Varaždinskoj županiji, uključivanje studenata u pomoć zdravstvenom sustavu tijekom pandemije gdje su studenti volontirali više od 200 sati u zdravstvenim ustanovama, volontiranje u Centru za pružanje usluga u zajednici Varaždin, volontiranje u vrijeme Adventa, sudjelovanje u humanitarnoj akciji „Plastičnim čepovima do skupih lijekova“, sudjelovanje u akcijama dobrovoljnog darivanja krvi u prostorijama Sveučilišta Sjever, volontiranje brojnim aktivnostima u sklopu Gradskog društva crvenog križa Varaždin te Domu za starije i nemoćne osobe Varaždin. Osim navedenog, studenti svake godine sudjeluju u obilježavanju važnih dana u kalendaru zdravlja poput Međunarodnog dana za podizanje svjesnosti o HPV infekciji, Tjedna mozga, Dana sive vrpce, Mjeseca borbe protiv raka dojke, Svjetskog dana šećerne bolesti, Svjetskog dana osoba oboljelih od Downovog sindroma, Međunarodnog dana starijih osoba i druge.

Na Odjelu za sestrištvo organiziraju se brojni skupovi pa je tako već šestu godinu za redom Sveučilište Sjever suorganizator skupa Psihošpansir na kojem svoje radove predstavljaju i studenti studija sestrištva. Tradicionalno se već nekoliko godina održava i stručni skup u organizaciji Hrvatske komore primalja. Održan je Međunarodni simpozij o epilepsijama, simpozij Liječenje pretilosti u suorganizaciji Sveučilišta Sjever, okrugli stol o položaju osoba s invaliditetom, gostovanje Hrvatske udruge za školovanje pasa vodiča i mobilitet te Hrvatskog saveza gluhoslijepih osoba Dodir jednom godišnje.

TABLICA 1. Broj obranjenih završnih i diplomskih radova na Odjelu za sestrištvo od ak. god. 2011./2012.

Akadska godina	Obrane završnih radova (N)*	Obrane diplomskih radova (N)**
2011./2012.	2	0
2012./2013.	133	0
2013./2014.	193	0
2014./2015.	189	0
2015./2016.	200	0
2016./2017.	155	0
2017./2018.	110	0
2018./2019.	134	0
2019./2020.	170	9
2020./2021.	130	82
2021./2022.	19	41
Ukupno	1435	132

* Broj obranjenih završnih radova na preddiplomskom stručnom studiju sestrištva

** Broj obranjenih diplomskih radova na diplomskom sveučilišnom studiju Sestrištvo – menadžment u sestrištvu

Nastavnici Odjela za sestrištvo bave se aktualnom tematikom u svojim znanstveno-istraživačkim i stručnim radovima. Sudjeluju u brojnim projektima u suradnji s drugim institucijama poput Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada, Valmod centrom, u izradi digitalno obrazovnih materijala u suradnji s Profil Klettom. Osim publiciranih znanstvenih članaka u časopisima vidljivih u Hrvatskoj znanstvenoj bibliografiji, djelatnici studija objavili su sljedeće udžbenike: Melita Sajko, *Zdravstvena njega osoba oboljelih od demencije*; Hrvoje Hećimović, *Neurologija*; Marijana Neuberger, Krešimir Buntak, Matija Kovačić, *Upravljanje kvalitetom, sigurnost bolesnika i organizacija sestrišne skrbi*; Josip Pavan, *Tajne i odgovori oftalmologije*. Nastavnici aktivno sudjeluju na brojnim međunarodnim znanstvenim konferencijama (od 2009. godine na više od 200 konferencija) te njeguju znanstveno-istraživačku suradnju s drugim visokoškolskim institucijama. Studenti zajedno s nastavnicima sudjeluju u izradi znanstveno-istraživačkih radova koje predstavljaju na studentskim i drugima konferencijama te objavljuju u časopisima (do 2021. objavljeno je više od sto članaka nastavnika i studenata). Odjel za sestrištvo može se pohvaliti brojnim nagradama i postignućima svojih nastavnika.

Put do kvalitetnog studija kakav je danas na Sveučilištu Sjever bio je dugačak i izazovan. No, svoju kvalitetu Odjel za sestrištvo svakodnevno opravdava nastavnicima koji su eminentni stručnjaci u svom području, te uspješnim i zadovoljnim studentima koji populariziraju i promiču sestrišnu profesiju svojim predanim radom na radnim mjestima, ali i aktivnostima poput volontiranja i promoviranja zdravlja te znanstveno-istraživačkim radom.